

23 ta' Mejju, 1947.

Imhallfin :

Is-S.T.O. Sir George Borg, Kt., M.B.E., LL.D., Pres.

L-Onor. Prof. Dr. E. Ganado, LL.D.

L-Onor. Dr. L.A. Camilleri, LL.D.

Giuseppe Borg ne. *versus* Algernon Crockford ne.

**“Emergency Compensation Board” — Ġurisdizzjoni —
Rekwizizzjoni — “Impressment” — Karrozza —
“Vehicle” — Malta Defence Regulations, 1939 —
Compensation (Motor Vehicles) Regulations, 1942 —
Notifikazzjoni tal-Gvern nru. 325/1943 u 326/1943.**

*Bis-saħħa ta' l-emendi li saru fil-Malta Defence Regulations bis-saħħa tan-Notifikazzjoni tal-Gvern nru. 326/1943, l-Emergency Compensation Board għandu doppyja ġurisdizzjoni; jiġifieri, dik li jidde-
tidi jekk hux dovut kumpens in konsegwenza ta' rekwizizzjoni, u
dik li jistabbilixxi dak il-kumpens.*

*Din il-ġurisdizzjoni testendi anki għad każi ta' rekwizizzjoni ta' pro-
prjetà li ma tkunx “lands”.*

*Imma meta l-oġġett rekwizizzjonat huwa karrozza, jew “motor ve-
hicle”, li kien “impressed”, il-kwistjoni jekk hux dovut kumpens
għad-danni li jiġru fil-vejolu ma taqar taħt il-ġurisdizzjoni ta'
dak il-Board, għalhekk fil-każ ta' “motor vehicle” dik il-ġurisdiz-
zjoni hija limitata għall-kumpens dwar l-użu tal-vejolu. Għalhekk*

kwistjoni fuq dannu li ġara lill-karrezza li kienet "impressed" taqta' fil-ġurisdizzjoni tal-Qorti ordinarja.

Il-Qorti — Rat l-att taċ-ċitazzjoni ta' l-attur quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tal-Maestà Tiegħu, fejn ippremetta li t-truck "Wyllis" numru 6056 ta' proprjetà ta' l-imsem-mija ditta kien "impressed" mill-imsemmi dipartiment, u fil-5 ta' Marzu 1944, wara li kienet ġratlu hsara konsiderevoli, ġie mogħti lura lilu, li bi ftehim ma' l-istess dipartiment irri-parah in parti; u illi meta ppreżenta l-kontijiet tax-xogħol, id-dipartiment ma riedx iħallas is-somma kollha imma offra somma inferjuri; u illi għalhekk hu talab li l-ammont tal-kompensazzjoni jiġi regolat mill-Emergency Compensation Board, fejn il-konvenut eċċepixxa illi ma kienx responsabili, u għalhekk l-attur, billi ppreferixxa illi l-kwistjoni tar-responsabilità tiġi deċiża mill-Qorti ordinarja, irrinunzja għall-attijiet quddiem il-Board; u billi effettivament tal-hsara huwa responsabili l-konvenut billi kellu l-użu u l-kustodja tat-truck, u l-hsara saret waqt illi l-konvenut kien qiegħed jagħmel użu mit-truck u in konsegwenza ta' dak l-użu, u ma kienetx inevitabili, u minħabba inprudenza u imperizja tan-nies inkarikati mill-konvenut; talab li l-konvenut jiġi dikjarat responsabili tal-hsara ta' l-imsemmi truck u li jiġi kundannat iħallas l-istess hsarat, li jiġu likwidati mill-Emergency Compensation Board. Bl-ispejjeż, kompriżi dawk ta' l-ittra ufficjali tas-6 ta' Marzu 1946;

Omissis;

Rat is-sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tal-Maestà Tiegħu fejn laqgħet l-eċċezzjoni ta' l-inkompetenza bl-ispejjeż kontra l-attur; wara li kkunsidrat,

Illi l-istess attur jirrikonoxxi illi l-likwidazzjoni tal-hsarat għandha ssir mill-Emergency Compensation Board, kif jirriżulta mill-istess att taċ-ċitazzjoni; illi jekk qabel l-emendi tat-30 ta' Ġunju 1943 għall-art. 59 tal-"Malta Defence Regulations" kien jista' jinqala' dubju jekk il-ġurisdizzjoni tal-Board fuq imsemmi kienetx linuitata għall-likwidazzjoni biss, u għalhekk fil-każ ta' kontestazzjoni ta' l-obligu tar-rizarciment l-azzjoni kien ikollha tiġi proposta quddiem din il-Qorti salva l-

likwidazzjoni sussegwenti ta' l-indennità quddiem l-imsemmi Board, bl-emendi fuq citati l-kompetenza ta' dak il-Board, kif irriteniet dik il-Qorti diversament presjeduta fil-kawża "Bonnici vs. Major Grapes ne.", deċiża fil-25 ta' Gunju, giet allargata bil-konsegwenza illi l-ġurisprudenza tal-Qorti giet innel-hija rigward kwistjoni ta' indennità konsegwenzjali ghar-re-kwiżizzjoni;

Illi lanqas ma tista' tiġi milqugħa l-pretensjoni ta' l-attur miġjuba 'l quddiem bin-nota tiegħu tat-23 ta' April 1946, illi, trattandosi ta' "impressment", mhux kompetenti l-Emergency Compensation Board biex jiffissa l-kompens. għar-raġuni illi skond l-art. 7 (1) tan-Notifikazzjoni tal-Gvern numru 325 ta' l-1943 il-kompensazzjoni hija "a sum equal to the price which the person who immediately before the requisition or acquisition was the owner of the goods might reasonably have expected to obtain upon a sale"; u dana jfisser, kif allega l-attur, illi "requisition" u "acquisition" ma jfissrux "impressment". Dina l-pretensjoni ma tistax tiġi milqugħa, apparti l-kontradizzjoni tagħha mar-riżerva magħmula fl-att taċ-ċitazzjoni li d-danni jiġu likwidati mill-Board fuq imsemmi, in vista tar-Regolamenti publikati fil-Gazzetta tal-Gvern b'Notifikazzjoni numru 210 tat-8 ta' Awissu 1942, kif emendati bin-Notifikazzjoni tal-Gvern numru 409 ta' l-1942 u bin-Notifikazzjoni numru 715 tal-31 ta' Diċembru 1942, li jiddeferixxu lill-Board fuq imsemmi anki l-kwistjonijiet jekk għandux jithallas kumpens dwar ordnijiet ta' "impressment" fuq vetturi;

Rat in-nota ta' l-appell ta' l-attur u l-petizzjoni tiegħu fejn talab illi s-sentenza fuq imsemmija tiġi revokata u li t-talbiet ta' l-attur jiġu milqugħa, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-konvenut;

Omissis;

Tikkunsidra;

Illi l-kwistjoni li hija involuta f'dan l-appell u li għandha tiġi deċiża minn dina l-Qorti, ma hijiex dik kif il-liġi jmissha tkun—haġa li huwa magħruf li teżorbita addirittura mill-ġurisdizzjoni tal-Qrati— iżda dik li tinterpreta l-liġi li hemm. Id-Defence Regulations, qabel l-emendi li saru fit-30 ta' Gunju

1943, kienu għamli Board li huwa l-Emergency Compensation Board, li kellu ġurisdizzjoni limitata unikament għall-fissazzjoni ta' kumpens għall-art jew proprjetà oħra li tiġi rekwizzjonnata jew akkwistata mill-Awtorità kompetenti. Fit-30 ta' Gunju 1943 saru regolamenti godda, u per mezz tal-Government Notice numru 326 ta' dik is-sena lill-Board ġie mogħti dan il-poter: — "For the purpose of determining whether any compensation is payable in respect of the taking of possession of land, the requisition or acquisition of property other than land, or the doing of work on land, and of determining the amount of such compensation, the Governor shall appoint an Emergency Compensation Board etc....." Għalhekk il-lum il-Board għandu evidentement doppja ġurisdizzjoni, (1) of determining whether any compensation is payable", u (2) l-oħra "and of determining the amount of such compensation";

Fuq l-ewwel parti, dik il-ġurisdizzjoni testendi (1) in "respect of the taking possession of land", (2) "the requisition or acquisition of property other than land", (3) "the doing of work on land". Għalhekk testendi ruħha neċessarjament "for the purpose of determining whether any compensation is payable in respect of the requisition of property other than land". L-appellant però issottometta illi f'dan l-aħħar każ testendi għal fissazzjoni tal-kumpens in relazzjoni għall-oġġetti rekwizzjonati, iżda mhux għar-responsabilità tad-danni;

Tikkunsidra;

Illi għal dan il-fini huwa meħtieġ li tiġi eżaminata l-liġi fil-kompless tagħha, biex ikun definit dan il-pont, jekk éjoé r-responsabilità ta' dan hijiex jew le inkluża f'din l-aħħar kategorija ta' kompensazzjoni fuq imsemmija, éjoé fil-każ ta' "requisition of property other than land", għaliex "incivile est, nisi tota lege perspecta, de ejus aliqua particula judicare vel respondere". Skond dawn ir-regolamenti, fl-artikolu 5 hemm definit illi "the compensation payable under these regulations in respect of the taking possession of any land shall be the aggregate of the following sums, that is to say, etc.....", u l-liġi tagħti erba' kategoriji li fuqhom għandha jew tista' tinħadem il-kompensazzjoni. Fil-paragrafu (b) hemm "a sum equal to

the cost of making good any damage to the land which may have occurred during the period for which possession thereof is retained....." Fil-proviso (ii) ta' l-istess artikolu u fl-artikolu 3(3) hemm anki limitazzjoni ta' dak id-dannu kompensabili u meta għanda jithallas u lil min. L-istess idea nsibu fl-art. 4 tal-liġi, fejn hemm "compensation in respect of the doing of work on land" meta dak ix-xogħol ikun iddeprezza l-art;

Fl-art. 5, "compensation in respect of requisition or acquisition of vessels and aircraft", il-liġi tuza l-istess dizzjoni ta' l-art. 3 fuq imsemmi, "the compensation payable under these regulations in respect of any vessel or aircraft shall be the aggregate of the following sums, that is to say....."; u dak ir-regolament jindika hames kategoriji li fuqhom tin-hadem dik il-kompensazzjoni; u fl-para. (c) hemm, bba' każ fuq miġjub, "a sum equal to the cost of making good any damage to the vessel or aircraft not resulting in a total loss thereof, which may have occurred during the said period....."; u dak l-artikolu huwa mbagħad dettaljatament spjegat anki fuq l-ammont ta' dawk id-danni per mezz tad-diversi sotto-sezzjonijiet li hemm fi;

Fl-artikolu 7 hemm "compensation in respect of requisition or acquisition of goods other than vessels, vehicles, and aircraft", peress illi "goods" huma definiti mill-istess regolamenti, "chattels other than vessels, vehicles, and aircraft". Għalhekk il-"vehicles" huma kompriżi fl-art. 5 fuq imsemmi, iżda r-regolament 5(1) fil-każ ta' "requisition" jikkontempla l-każ "of making good any damage" (5(c)), "to the vessel or aircraft", u ma jikkomprenidix ukoll il-"vehicles". Dawn ja jissemmew fl-art. 5 para. (6), fejn jinghad "the compensation payable in respect of the requisition or impressment of motor vehicles shall be that regulated by the Compensation (Motor Vehicles) Regulations 1942, G.N. 716 of 31. 12. 42, and by the regulations published under G.N. 645 of 26. 11. 42 and by G.N. no. 73 of 5. 2. 43;

Tikkunsidra;

Illi jekk jiġu paragonati flimkien dawn id-dispożizzjoni-

jiet jidher illi mentri l-legislatur ippreveda l-każ ta' danni u l-kunupens tagħhom fil-każ ta' "lands" u fil-każ ta' "vessels and aircraft", f'dan il-każ ta' "vehicles" qal sempliċement illi fil-każ ta' "requisition" il-"compensation" tkun dik preveduta f'dawk ir-regolamenti riferibili għal "vehicles"; iżda dan għandu jkun loġikament jiftiehem illi jirrigwarda biss il-"compensation" għall-użu ta' dawk il-"vehicles" skond dawk ir-regolamenti, u mhux fil-każ ta' dannu l-Board għandu wkoll jidhol fl-eżami tad-dannu. Tanti huwa hekk illi, kieku kien diversament, ma kienx ikun hemm dik id-differenza tant markata fl-istess artikolu 5 illi fl-ewwel parti, meta hemm il-kriterji li fuqhom għandha tinhadem il-"compensation" u fejn fil-parte (c) hemm il-kriterju "a sum equal to the cost of making good any damage", isemmi biss "vessel and aircraft", u mbagħad, dejjem taht l-istess artikolu, imma fis-sottosezzjoni (6), iġid liema kompensazzjoni hija "payable in respect of requisition or impressment of motor vehicles and of animal drawn vehicles", u hemm ma jsemmi xejn fuq likwidazzjoni ta' danni u jirreferixxi sempliċement għal Motor Vehicles Regulations. Din id-distinzjoni, hekk markata, turi biċ-ċar illi l-legislatur ma estendiex lill-Board kwistjoni ta' responsabilità ta' danni in riferenza għal "motor vehicles";

Għalhekk, biex ikun assodat f'dan il-każ jekk il-konvenut nomine huwiex responsabili għad-danni di fronti għall-attur għal hsara li ġratlu fil-"motor vehicle" li kienet "impressed" għand il-konvenut nomine, it-tribunali ordinarji huma kompetenti;

Tikkunsidra;

Illi wara li tiġi assoDATA l-kwistjoni tar-responsabilità, u fil-każ li jkun hemm lok, għandu jiġi eżaminat jekk it-talba għall-kundanna ta' somma li għad trid tiġi likwidata hijiex ritwali jew le, u għalhekk tkunx tista', kif inhi, tiġi deċiża;

Għal dawn ir-raġunijiet;

Tilqa' l-appell ta' l-attur nomine fis-sens illi tiddikjara illi din il-kawża hija ta' ġurisdizzjoni tal-Qrati ordinarji in riferenza għad-dikjarazzjoni tar-responsabilità tal-konvenut di fronti għall-attur nomine għad-danni pretiżi minn dan; u in vista taç-

ċirkustanzi tal-każ tordna illi l-ispejjeż taż-żewġ istanzi ma jkunux taxxati bejn il-partijiet, id-dritt tar-registru għaż-żewġ istanzi jithallas mill-konvenut nomine; u għalhekk tirriġetta l-eċċezzjoni ta' l-inkompetenza mogħtija, u tordna illi din il-kawża tiġi rinvijata lill-Ewwel Qorti biex tkun deċiża fil-meritu tagħha; u f'dan is-sens tirriforma s-sentenza li minnha hemm appell.
